22.10.2024 р. Гр.21. Історія України. Урок №70.

Тема: 1.Особливості соціальної політики.

1 .За результатами реформування економіки в Україні темпи промислового розвитку перевищували середні показники по СРСР.

Основні характеристики промислового розвитку: незбалансований розвиток різних галузей економіки: посилювалася диспропорція між важкою та легкою промисловістю. Високі темпи розвитку енергетичної, паливної (у Львівсько-Волинському та Дніпровському вугільних басейнах), металургійної, газової, хімічної, машинобудівної галузей, а також атомної, ракетно-космічної, авіабудівної, суднобудівної, радіоелектронної та інших галузей; відставання в темпах розвитку галузей, не пов'язаних з ВПК, а також харчової та легкої промисловості; швидкі темпи вичерпування сировинних ресурсів республіки; відставання України від світових держав у якісних показниках - затратах трудових і матеріальних ресурсів;

перенасичення УРСР промисловими підприємствами, які не було збалансовано в цілісну структуру: 70-80 % підприємств в Україні не мали замкнених технологічних циклів; прискорення темпів урбанізації; зміни в географії промисловості: обласні центри перетворилися на місця зосередження найбільших промислових підприємств (Херсон, Рівне, Львів, Чернівці тощо), розвивалися менші міста (Кременчук, Біла Церква тощо); скоротилася кількість сіл («сільська урбанізація»1, примусове переселення великих мас сільського населення у зв'язку з будівництвом комплексу гідроелектростанцій). Сільська урбанізація - вимушене переселення людей з малих, зарахованих до неперспективних, сіл і хуторів до центральних садиб укрупнених колгоспів і радгоспів. У цілому за 1959-1965 рр. було знято з державного обліку близько 9,5 тис. населених пунктів.Позитивні зрушення, що відбувалися в сільському господарстві протягом 1954-1958 рр., стали загальмовуватися в наступному п'ятиріччі. Для нестійкої економіки колгоспів і радгоспів виявилися неефективними такі заходи: «індустріалізація» сільського господарства шляхом

укрупнення колгоспів і переведення частини з них до радгоспної системи з метою формування великих механізованих господарств; перетворення селянина-колгоспника на сільськогосподарського робітника; наступ на особисті підсобні господарства селян; ліквідація індивідуального тваринництва; низький рівень механізації та автоматизації праці в сільськогосподарському виробництві (багато техніки відправлено на цілину; чимало здобутків НТР виявилося нереалізованими). Жодну з надпрограм не було виконано: на колгоспних ринках зменшився продаж продукції тваринництва, підвищилися ціни, зернову проблему розв'язали лише шляхом імпорту зерна зі США та Канади, продуктивність праці в сільському господарстві залишалася низькою.. Соціальне законодавство поповнилося низкою документів, спрямованих на поліпшення умов праці й підвищення рівня життя людей: 5-денний робочий тиждень, пенсійне забезпечення, збільшення відпусток під час пологів, тощо. Внутрішній ринок наповнювався непродовольчими товарами (розширювався їхній асортимент і поліпшувалася якість продукції). У побуті дедалі доступнішими для населення ставали нові технічні засоби: фотоапарати, радіоприймачі, телевізори, холодильники, пилососи, електроплити, електропраски, магнітофони, автомобілі та ін.

Впроваджувані заходи з формування та вдосконалення соціальної інфраструктури сприяли поліпшенню соціального забезпечення, медичного обслуговування, організації дозвілля громадян та їх доступу до освіти.Для поліпшення облаштування життя містян здійснювалися: житлове будівництво, програма з електрифікації, газифікації, теплофікації, водопостачання та каналізаційного забезпечення будинків, розширення сфери сервісу комунальних, соціально-побутових, транспортних послуг і зв'язку. Проблеми налагодження якості побуту жителів сіл здебільшого залежали від місцевої ініціативи та матеріальних можливостей колгоспів.За 1948-1955 рр. загальна площа введених у дію житлових будинків в Україні становила 62,8 млн м2; за 1956-1964 рр. - 66,5 млн м2.Економічні механізми, нехай повільно, але

починали працювати на людей, на їхні потреби. Соціалізація економіки за правління М. Хрущова відбулася в тих межах, які дозволяла лібералізована командно-адміністративна система.

У 1961 р. Президія ВР СРСР ухвалила указ «Про посилення боротьби з особами, які ухиляються від суспільно корисної праці і ведуть антигромадський, паразитичний спосіб життя». Відповідно до цього указу, люди, які не працювали в суспільному виробництві більш як чотири місяці на рік, а займалися приватною підприємницькою діяльністю, притягувалися до кримінальної відповідальності. Не працювати дозволялося лише домогосподаркам, які мали дітей. Інші непрацюючі, включаючи незаміжніх і бездітних жінок, переслідувалися відповідно до кримінальних кодексів союзних республік, які містили статті про переслідування осіб, які не працювали за наймом.Збираючись конкурувати із західним світом і поставивши в 1957 р. перед країною завдання за 20 років наздогнати і перегнати США за всіма показниками суспільного виробництва, М. Хрущов та його однодумці не усвідомлювали, що рухаються у зовсім інший бік. У той час як промислово розвинені країни, зокрема США, нарощуючи індустріальний потенціал, розвивали ресурсозберігаючі технології, Радянський Союз прагнув їх перегнати за видобутком сировини.

Посилання: https://www.youtube.com/watch?v=AEOKma_WlrE

Д/з: §10.